

Työssä määritetään kiinteän aineen ominaislämpökapasiteetti kalorimetrisesti.

Kuinka paljon lämpöenergiaa tarvitaan, jotta kappaleen lämpötila nousisi yhden Celsiusasteen?

Välineet

11061	Alusta
51032	Statiivin tanko
51026	Ripustuskoukku
51017	Lämpömittari -10- +150 °C
53005	Keitinlasi 250 ml
28006	Kalorimetri, kansineen
50012	Mittalasi 100 ml
	Metallisylinteri
	Nostokoukku

Lisäksi tarvitaan

51021	Kaasupoltin
51027	Keraaminen verkko
45005	Kolmijalka 25 cm
38011B	Vaaka

Suoritusohjeet ja kysymyksiä

Tutki aluksi, kuinka paljon 20 ml huoneenlämpöistä vettä lämpenee, kun siihen pannaan metallikappale, jonka massa on m_2 ja lämpötila 100 °C.

Pane kalorimetriastian 20 ml huoneenlämpöistä vettä. Mikä on veden massa m_v .

Mittaa veden lämpötila t_{v1} .

Punnitse metallikappaleen massa m_2 .

Lämmitä kappale kiehuvaan veteen +100 asteiseksi.

Siirrä kuuma metallikappale nopeasti kalorimetriin ja sulje kansi. Seuraa veden lämpötilaa lämpömittarilla. Kun lämpötila ei enää muutu, mittaa veden loppulämpötila t_{v2} .

Laske veden lämpötilan muutos $\Delta t_v = t_{v2} - t_{v1}$

Päättele, kuinka paljon metallikappale luovutti lämpöä veteen

Kun 1 g vettä ottaa vastaan lämpöä 4,19 J, se lämpenee 1°C. Kuinka paljon lämpöä kalorimetrissä oleva vesi ottaa vastaan?

Kuinka paljon metallikappale luovutti lämpöä?

Kuinka paljon metallin lämpötila laski kokeessa?
Metallin lämpötilan muutos $\Delta t_m = 100\text{ °C} - t_{v2}$

Kuinka paljon lämpöä metallikappale luovutti, kun sen lämpötila putosi yhden Celsiusasteen?

Päättele, kuinka paljon lämpöä 1 gramman metallikappale olisi luovuttanut jäähtyessään yhden Celsiusasteen?

Havainnot ja päätelmät

Veden massa $m_v =$ _____
 Metallikappaleen massa $m_m =$ _____
 Veden alkulämpötila $t_{v1} =$ _____
 Metallikappaleen alkulämpötila $t_{m1} =$ _____
 Veden lämpötila lopuksi $t_{v2} =$ _____
 Metallikappaleen lämpötila lopuksi $t_{m2} =$ _____
 Veden lämpötilan muutos $\Delta t_v = t_{v2} - t_{v1} =$ _____

Veden vastaanottama lämpöenergia Q

Δt_v (°C)	m_v (g)	Q (J)
1	1 g	4,19
1	20 g	
	20 g	

Metallikappaleen ominaislämpökapasiteetin päättely.

Δt_m (°C)	m_m (g)	Q (J)
$\Delta t_m =$		
1		
1	1	
1	1000	

Tutkimuksissa mitatun kappaleen ominaislämpökapasiteetti oli $c =$ _____

Tehtäviä

- Mitä tarkoittaa ominaislämpökapasiteetti?
- Kappaletta lämmitetään päätte ja täydennä taulukkoon puuttuvat kohdat.
- Mikä on edellisessä kohdassa olevan aineen ominaislämpökapasiteetti?
- Tuntematonta ainetta oleva kappale jäähtyi, jolloin vapautui lämpöenergiaa taulukon ensimmäisen rivin mukaisesti. Mikä oli kappaleen ominaislämpökapasiteetti?
- Tutki taulukkokirjaa käyttäen, mistä metallista edellisessä tehtävässä oli kysymys.
- Kullan ominaislämpökapasiteetti on 0,129 kJ/(kg°C). Kuinka paljon lämpöä vapautuu, kun 100 g kultaharkko 100°C lämpötilasta huoneenlämpötilaan 20°C?
- Tehdyssä mittauksessa laskuja on hieman yksinkertaistettu. Mihin metallikappaleen luovuttama lämpö todellisuudessa siirtyy?

Δt_m (°C)	m_m (g)	Q (J)
1 °C	1 g	0,9 J
10 °C	1 g	
10 °C		900 J
1 °C	1000 g	

Δt_m (°C)	m_m (g)	Q (J)
60	150	3483
1		
1	1	
1		